

מי ומה בחוברת

זכרונותיו של בצלאל (וצ'סלאב) מורדוביץ', יליד מלאבה, שנמלט בשנת 1944 מאושביץ', הגיע לסלובאקיה והיה בין המדווחים על זוועות המחנה, לנציג האפיפיור בסלובאקיה. מורדוביץ' נתפס על-ידי המשטרה הסלובאקית ונשלח בשנית למחנה אושביץ'. בשעתו, פירסמו עדותו של מורדוביץ' מוסרת תמונה חיה ומפורטת על קורותיו של אחד מהבורחים. בילקוט מורשת ג', את עבודתו של אריך קולקה מפראג, על "חמש בריחות מאושביץ'".



זכרונותיו של פנחס זאיוןץ' מספרים על גורל משפחה יהודית שהסתתרה ביער. סיפור זה הוא אופייני לרבים — יהודים מבוגרים, נשים וטף — שיצאו ליערות ללא נשק וניסו לקיים את נפשם בעולם זר ועויין, עד יעבור זעם.



במלאת 25 שנה למרד גיטו ביאליסטוק, הננו מפרסמים שלוש עבודות בסימן התאריך: • מאמר של חייקה גרוסמן, שנושא הבעיות המרכזיות של המחתרת והמרד בביאליסטוק.

• פרק זכרונות של ד"ר שמעון דטנר, שנכתב פולנית בשנת 1945 ושמור בארכיון "מורשת". "ההרפתקה" מספרת על יציאת קבוצת היהודים הראשונה מגיטו ביאליסטוק ליער. • במדור "דמותו של לוחם", מספרת ברונקה קליבנסקי, מאנשי המחתרת בביאליסטוק, על מרדכי טנבוים-תמרוך, ועל חוויותיה מימי המחתרת בגיטו ובצד הארי.



אנו מפרסמים את מאמרו של רב-אלוף חיים לסקוב על החי"ל (הבריגדה) בימי מלחמת העולם השנייה. מאמר זה נכתב עבור אסופה רחבה על "לוחמים יהודים בצבאות השונים במערכה נגד הנאצים", אשר תצא לאור ביוזמת ה"אירגון הישראלי של חיילים משוחררים מחו"ל ולוחמי כל החזיתות של מלחמת העולם השנייה, נגד הנאצים ועוזריהם".



במדור העיוני, אנו מפרסמים את המסה של לוסין שטיינברג מהמכון היהודי לדוקומנטאציה בפאריס, על חלקם של יהודים במאבק האנטי-נאצי של צרפת הכבושה. גם מאמר זה, נכתב עבור האסופה על "לוחמים יהודים בצבאות השונים במערכה נגד הנאצים" ומתפרסם כאן בהסכמת המחבר.



ד"ר מרק דבורז'צקי חוקר תקופת השואה ומרצה באוניברסיטה בר-אילן מפרסם חיבור המראה כיצד תיכננו הנאצים את שיטות הטרור לקראת מיבצע "בארבארוסה" (כיבוש ברה"מ).



הננו מביאים בזה, את החלק השני והמסיים ממחקרו של ד"ר שלמה אהרונסון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, המתאר ומנתח את דרכי השתלטות הנאצים על המשטרה בואריה ושיטות פעולה של מנגנון ה-ס.ש. שלב הראשון של שלטון הנאצים בגרמניה.



ד"ר ק. י. בל-כדורי מנתח בחיבורו, תעודות נוספות החושפות את המניעים וההכנות לפרעות "ליל הבדולח" בגרמניה.



במדור ביקורת ספרים סוקר ישראל גוטמן את ספרו של פרופ' יעקב כץ על "הבונים החופשיים והיהודים" ואילו שלום חולבסקי מבקר את ספרו של י. גרינ-שטיין — "אוד מכיכר היובל" המספר על גיטו מינסק וחלקם של יהודים בתנועה הפארטי-זנית בסביבות מינסק.